

3. Leuciuc, F-V. (2012). Aprofundare într-o ramură sportivă: Handbal. Suceava: Universitatea "Ștefan Cel Mare". 39 p.
4. Leuciuc, F-V. (2008). Handbal: îndrumar practico-metodic. Suceava: Editura Universității Ștefan cel Mare, p. 7-8.
5. Leuciuc, F-V. (2013). Studiu privind determinarea nivelului indicilor somatici și a potențialului motric al practicantelor jocului de handbal de la L.P.S. Suceava. București: Didactică și pedagogică, p. 12-13.
6. Paraschiv, F. (2007). Teoria și metodică educației fizice și sportului. Ediția a II-a. Brașov: Ed. Omnia Uni S.A.S.T., p. 79.
7. Scarlat, E., Scarlat, B-M. (2011). Tratat de educație fizică. București: Editura Didactică și Pedagogică, p. 237-238.

<https://doi.org/10.52449.soh22.10>

PROTECȚIA COPILOR ÎN SPORT

Cojocaru Vladlen¹, dr., conf. univ.

Nastas Andrei², dr., conf. univ.

<https://orcid.org/0000-0003-2715-6577>

^{1,2}Universitatea de Stat de Educație Fizică și Sport, Chișinău, Republica Moldova

***Abstract.** Relevance of article is caused by transnational character of sport as factor of influence on the interstate relations, and also objective need of complex legal regulation of sports of children taking into account the national and international legal doctrine and practice. Besides need of integration of international legal norms and rules in legal system of the states is emphasized. At the present stage, despite relevance, one international act of human rights contains the situation formulating human right on sports activities or access to sport. However the sport can be considered as an essential component of the right to education and the right to culture. The author investigates the rights of children for sports development, for games and leisure as systems of the norms forming the modern sports relations and offers the industry concept of the international treaty in the sphere of the sports law based on a new theoretic-conceptual framework about human right for harmonious development.*

Keywords: rights of the child, physical culture, sport, sports law, UN.

În condițiile moderne, statul ar trebui să prevadă crearea de condiții favorabile pentru dezvoltarea culturii fizice și a sportului în rândul cetățenilor, deoarece aceasta contribuie la formarea unui stil de viață sănătos și, în consecință, la formarea unei națiuni luminate, cu un mod de viață activ.

Sportul trebuie privit sub două aspecte: profesional și sportul în masă. Sportul profesional pentru copii implică o mulțime de probleme. Activitatea sportivă începe foarte devreme, în unele sporturi uneori vârsta sportivilor nu ajunge nici la 14 ani. Primii pași în sportul mare se fac în copilărie. Victoriile serioase, bani mari și responsabilitatea vin adesea atunci când un sportiv tânăr din punct de vedere psihologic nu este pregătit să se comporte ca un adult, nu doar din punct de vedere psihologic, dar și din punct de vedere legal. Gimnastica, patinajul artistic, înotul sincronizat, atletismul, tenisul, artele marțiale sunt doar câteva dintre

disciplinele sportive la care participarea sportivilor minori este cea mai solicitată. Acesta este un subiect separat pentru cercetarea juridică [1].

Sporturile de bază sunt un fenomen mai larg și cu un număr mare de puncte problematice. Nici un act internațional privind drepturile omului nu conține o prevedere care să formuleze dreptul omului de a practica sau de a avea acces la sport. Totuși sportul poate fi văzut ca o componentă esențială a dreptului la educație și a dreptului la cultură. Dreptul la educație este prevăzut în articolul 26 din Declarația Universală a Drepturilor Omului din 1948 și în articolul 13 din Pactul internațional din 1966 privind drepturile economice, sociale și culturale. Pactul prevede că „educația trebuie să fie îndreptată spre dezvoltarea deplină a persoanei umane și a conștiinței demnității sale și ar trebui să întărească respectul pentru drepturile omului și libertățile fundamentale”. În același timp, doar datorită sportului, oamenii se formează, se dezvoltă fizic și psihic. Activitățile sportive cresc stima de sine, dăruiesc oportunitate de autoexprimare și de a insufla respectul față de ceilalți. Acest lucru este valabil mai ales pentru persoanele cu dizabilități, care participă la evenimente precum Jocurile Para olimpice.

În ceea ce privește copiii, copilăria este recunoscută în întreaga lume ca o etapă importantă în viața umană și se bazează pe principiile priorității de a pregăti copiii pentru o viață deplină în societate, de a dezvolta în ei o activitate semnificativă din punct de vedere social și de creație, și de a promova înaltul moral al calității în ele. Fiecare stat are grijă de bunăstarea copiilor, încearcă să protejeze drepturile copilului cât mai mult posibil și să-i insuflă un sentiment de patriotism și cetățenie. Cultura fizică și sportul în ansamblu sunt un fenomen social, a cărui esență este satisfacerea nevoilor naturale în conservarea vieții, odihnă, mișcare, dezvoltare fizică etc. Prin urmare, dreptul de a practica cultura fizică și sportul este consacrat în art.2 din Legea cu privire la cultura fizică și sporta Republicii Moldova [2].

O abordare dialectică a cunoașterii fenomenelor sociale și juridice, permițând analiza lor în dezvoltarea și funcționarea teoretică și practică în contextul unui set de factori obiectivi și subiectivi. Metodele juridice și socioanalitice comparative, dialectica au determinat alegerea unor metode specifice de cercetare: comparativă și sinergică. Pe baza analizei actelor normative care conțin drepturile copiilor la sport, precum și a mecanismelor de interacțiune, modul de acțiune al statelor în domeniul asigurării prosperității națiunilor în spiritul unui stil de viață sănătos, problemelor complexe ale sportului și dreptului internațional, identificate în cursul unui studiu aprofundat al practicii ONU, UNESCO și alte organizații sportive specializate, sunt luate în considerare și propuse modalități teoretice și practice de rezolvare a acestor probleme. Este posibilă (după tradiția realizării tratatelor internaționale) consolidarea fundamentării științifice a problemelor indicate ale raporturilor juridice sportive internaționale, în final, la nivel interguvernamental, prin crearea Convenției Internaționale a Sportului. Acest document ar trebui să consacre (pe baza convențiilor privind drepturile omului) statutul juridic internațional al sportivului, precum și echilibrul de interese ale statului (inclusiv federațiile sportive naționale) și ale sportivului, precum și, coordonarea instituțiilor

de ocrotire a normelor de drept pentru a asigura siguranța competițiilor sportive. În cele din urmă, în ceea ce privește copiii, este necesar de a formula corect problema: părinții ambițioși își pot exploata copiii, și anume acei copii care au dat dovadă de aptitudine pentru sport prea devreme, antrenamentele intense și constrângerea de a participa la competiții pot genera traumatisme care sunt asociate cu un risc pentru psihicul copilului.

În ceea ce privește sportul de masă la nivel internațional, trebuie evidențiate unele acte. Convenția cu privire la Drepturile Copilului [3] se bazează pe patru cerințe care asigură drepturile copilului: supraviețuire, dezvoltare, protecție și asigurarea participării active în societate. Aceasta prevede că educația copilului ar trebui să vizeze dezvoltarea maximă a personalității, talentelor și abilităților mentale și fizice ale copilului. În plus, articolul 31 din prezentul document stabilește dreptul copilului la joacă și timp liber.

Trebuie menționat și documentul final al celei de-a douăzeci și șaptea sesiuni extraordinare a Adunării Generale a ONU, „O lume potrivită pentru copii” [4], care se concentrează pe promovarea sănătății fizice, mentale și emoționale prin joc și sport. Conform acestui document, o lume potrivită pentru copii este o lume în care toți copiii profită de cele mai bune condiții posibile la începutul vieții și au acces la o educație de bază de calitate, inclusiv la învățământul primar, care este obligatoriu și gratuit pentru toți și în care toți copiii, inclusiv adolescenții, au oportunități ample de a-și dezvolta abilitățile individuale într-un mediu sigur și de sprijin. Comunitatea internațională trebuie să asigure dezvoltarea și implementarea strategiilor și programelor naționale de dezvoltare a copiilor la o vârstă fragedă pentru a le asigura dezvoltarea fizică activă, socială, emoțională, spirituală și intelectuală.

În același timp, statele vor promova dezvoltarea fizică, psihică, spirituală, socială, emoțională, cognitivă și culturală, ca domenii prioritare pentru acțiunea națională și globală. Statele acordă deja o atenție deosebită punerii în aplicare a prevederilor acestui act [5, p. 9].

În sfârșit, Rezoluția 65/4 „Sportul ca mijloc de promovare a educației, sănătății, dezvoltării și păcii”, document care a proclamat 2005 Anul Internațional al Sportului și al Educației Fizice pentru a consolida rolul sportului ca mijloc de promovare a educației, sănătății, dezvoltării și păcii și a recunoscut potențialul sportului de a contribui la atingerea Obiectivelor de Dezvoltare ale Mileniului. Această rezoluție recunoaște, de asemenea, rolul semnificativ al Consilierului Special al ONU pentru sport pentru dezvoltare și pace, cu sprijinul Oficiului Națiunilor în cadrul sistemului ONU și nu numai [6]. În plus, documentul a aprobat planul de acțiune al ONU privind sportul, care include următoarele postulate: a) un cadru global pentru utilizarea sportului pentru dezvoltare și pace: elaborarea în continuare a unui cadru care va spori comunitatea de opinii, va stabili priorități și să continue advocacy pentru promovarea și implementarea universală a unei politici de utilizare a sportului pentru dezvoltare și pace, ușor de adoptat; b) formularea politicilor: încurajarea și sprijinirea includerii sportului ca mijloc de promovare a dezvoltării și păcii în toate programele și politicile de dezvoltare; c) mobilizarea resurselor: încurajarea dezvoltării unor mecanisme de

finanțare inovatoare și a acordurilor cu mai multe părți interesate la toate nivelurile, inclusiv implicarea organizațiilor sportive, a societății civile, a sportivilor și a sectorului privat; d) rezultate vizibile: încurajarea și facilitarea utilizării instrumentelor, indicatorilor și reperelor comune pentru evaluarea observației, pe baza standardelor convenite. În sfârșit, rezoluția se referă la utilizarea sportului ca mijloc de promovare a dezvoltării și îmbunătățirii educației copiilor și tinerilor, prevenirea bolilor și promovarea sănătății, inclusiv prevenirea abuzului de droguri; deblocarea potențialului fetelor și femeilor; implicarea persoanelor cu dizabilități și asigurarea bunăstării acestora; promovarea incluziunii sociale; prevenirea conflictelor și consolidarea păcii.

Un alt document de interes este Proiectul Cartei Sportului Internațional, care presupune stabilirea și implementarea următoarelor postulate:

- sportul este un concept în evoluție, este un fenomen social și cultural unic;
- managementul sportiv se bazează pe o autonomie rezonabilă față de stat, în special, pe inadmisibilitatea intervenției nejustificate și ilicite a statului în activitățile organizațiilor sportive;
- subiecții sportului ar trebui să depună eforturi pentru o interacțiune constantă între ei și stat în vederea dezvoltării sportului;
- actualizarea problemelor sportului, ca parte integrantă a strategiilor relevante pentru dezvoltarea durabilă a societății umane și îmbunătățirea calității vieții;
- importanța cooperării internaționale pentru dezvoltarea sportului;
- contribuția valoroasă actuală și potențială a sportului la dezvoltarea umană, socială și economică a societății, la adaptarea socială, precum și la prevenirea și eradicarea fenomenelor sociale negative, precum: alcoolismul, dependența de droguri, comportamentul antisocial și criminalitatea juvenilă; ;
- necesitatea integrării perspectivei de gen în toate eforturile de promovare a dezvoltării sportului;
- este nevoie de un mediu de pace și securitate, bazat pe respectarea deplină a scopurilor și principiilor stabilite în Carta Națiunilor Unite și pe respectarea tratatelor aplicabile privind drepturile omului, ca o condiție sine qua non pentru protecția deplină a drepturilor a sportivilor, în special în timpul competițiilor internaționale [7, p. 20-22].

Acest document, format din 39 de articole, nu a intrat în vigoare, dar poate fi considerat baza doctrinară a statutului juridic internațional al sportului, ca sferă de activitate socioculturală voluntară, ansamblu de relații publice pentru menținerea și/sau îmbunătățirea activității fizice (motrice) a unei persoane (educație fizică, activitate de fitness, pregătire fizică), precum și în sport, care s-au dezvoltat sub formă de sisteme de competiție și practică specială de pregătire a unei persoane pentru acestea.

Proiectul de Cartă luat în considerare consacră următoarele principii:

- asigurarea dreptului oricărei persoane la accesul liber la sport, ca condiție necesară dezvoltării abilităților fizice, intelectuale și morale ale unui individ;

- asigurarea dreptului oricărei persoane de a participa la competiții, ținând cont de starea de sănătate, de vârstă, de rezultatele sportive obținute și de alte condiții stabilite legal de organizatorii respectivi ai competiției;

- o combinație între reglementarea de stat a relațiilor în domeniul sportului și autoreglementarea unor astfel de relații de către subiecții din sport;

- asigurarea coerenței cu legislația națională relevantă a normelor de autoreglementare a sportului (norme sportive de reglementare), aprobate de organizațiile sportive pentru entitățile sportive care recunosc astfel de norme;

- interzicerea discriminării și violenței în sport;

- asigurarea onoarei și demnității individului în practicarea sportului;

- asigurarea securității vieții și sănătății sportivilor, precum și a celorlalți participanți și spectatori ai competiției;

- asistență specială de stat pentru dezvoltarea sportului practicat sportivii cu dizabilități și persoanele cu dizabilități;

- ajutor special de stat pentru dezvoltarea sportului cu participarea copiilor.

Revizuirea de mai sus a documentelor normative internaționale confirmă relevanța problemei adoptării unui tratat interstatal privind sportul și poate servi drept bază pentru implementarea conceptuală a acestuia, iar potențialul ONU, reprezentat de organele și oficialii menționați anterior, a căror competență include și dezvoltarea atât a sportului profesional, cât și a sportului de masă, este capabil, fără îndoială, să pună în aplicare cel mai eficient un astfel de acord. În același timp, drepturile copiilor ar trebui consolidate temeinic și ar trebui asigurat controlul asupra implementării normelor legale în beneficiul generațiilor viitoare.

Referințe bibliografice:

1. Иглин А.В. (2012). Спорт и право (международный аспект): моногр. М.: Юрлитинформ. 296 с.

2. Legea cu privire la cultura fizică și sport, nr. 330-XIV din 25.03.99.

3. Aprobata de Adunarea Generală a ONU la 20 noiembrie 1989.

4. Adoptat prin Rezoluția S-27/2 a Sesiunii speciale a Adunării Generale a ONU din 10.05. anul 2002.

5. Карякин В.В. (2011). Совершенствование законодательства в сфере развития детско-юношеского спорта и подготовка спортивного резерва: проблемы и пути решения. В: Спорт: экономика, право, управление, № 3, с. 8-10.

6. Biroul Internațional pentru Sport al Națiunilor Unite are și un Grup de Prieteni în cadrul Programului Sport pentru Dezvoltare și Pace. Acesta este un grup de reprezentanți permanenți la ONU, care funcționează din 2005 și se reunesc periodic într-un cadru informal pentru a face schimb de informații, experiență națională, rezultate din cercetări în domeniul sportului (nota autorului).

7. Иглин, А.В.(2014). К вопросу о субъектах международного спортивного права. В:Спорт: экономика, право, управление, № 2, с. 20-22.